

ESAM

[Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi]

Milli Eğitim Sempozyumu

-AÇILIŞ VE KAPANIŞ KONUŐMALARI-

M. Recai KUTAN

3 - 4 Mayıs 2014



MİLLİ EĞİTİM SEMPOZYUMU

Açılış Konuşması

M. Recai KUTAN

Muhterem heyetinizi şahsım ve ESAM, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, adına hürmet ve muhabbetle selamlıyor, teşriflerinizden dolayı şükranlarımızı arz ediyorum. Yapacağımız bu çalışmanın ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Hak'tan diliyorum.

Toplumumuzun en hayati öneme sahip konularından birisi, “eğitim” dir.

İnsanlarımızın kabiliyet ve davranışlarını geliştirecek, genç nesillerimizi milletimizin manevi ve maddi değerlerinin gösterdiği hedefler içinde ideal insan tipine uygun fertler olarak yetiştirecek, mesleki gelişmelerini sağlayacak olan eğitimidir.

1969 yılında kurulmuş olan ESAM, ilk kuruluşundan itibaren, hayatımızın her alanını ilgilendiren eğitim konusuyla çok yakından ilgilenmiştir.

Şimdi de 3-4 Mayıs 2014 tarihinde geniş katılımlı bir Milli Eğitim Sempozyumu düzenlemiş bulunuyoruz. Bu sempozyumda eğitim sistemimizin yapısal sorunlarına; ülke, tarih, doğal yapı, birikimlerimiz, “Ahlaki ve manevi değerlerimize uygun eğitim sistemimizde ne düzeydeyiz?”, “Potansiyelimiz nedir?” ve “Nasıl geliştirebiliriz?” sorularından hareketle milletimizin dünya görüşü ve değer ölçülerini esas alarak “Nasıl bir insan modeli yetiştireceğiz?” ve ne tür çözümler üreteceğimizi tartışacağız.

Bu sempozyumun hazırlık döneminde ilim adamları, siyasetçiler, sivil toplum kuruluşları, eğitim camiasının uzmanı ve akademik temsilcileriyle toplantılar yaptık.

Türkiye bu gün geldiği nokta itibariyle toplumun bütün katmanlarının ortak paydalarını içeren bir “Milli Eğitim Politikası” hazırlama müktesebatına sahiptir.

Bir toplumun en karlı işi, insan-ı kâmil yetiştirme konusunda çaba sarf etmesidir. Bu hususta milli bir seferberliğe ihtiyacımız olduğu görülmektedir. Bu sempozyumda böyle bir bilincin oluşmasına yardımcı olabilirsek kendimizi mutlu hissedeceğiz.

İnsana ait değerler eğitim, bilgi ve ilim yoluyla belli hedeflere yönlendirilir. Böylece insana ait beceri ve kabiliyetler ortaya çıkar. Bir toplum eğitilmiş insanlar yetiştirirse, doğal

kaynakları fakir de olsa zenginleşir. İnsanlık tarihi bizlere ancak eğitimli toplumların medeniyet geliştirebileceğini göstermektedir.

Muhterem Misafirlerimiz,

Eğitim, benim için yabancı bir alan değildir. Rahmetli babam, şu anda da Malatya'nın en büyük ve tarihi binasına sahip Gazi İlkokulu'nda 1929-1957 yılları arasında müdür daha sonra da başöğretmen olarak görev yaptı. Bu sebeple ben de 25-30 yıl eğitim camiasının yakınında oldum. 1963-1964 yılları arasında da Ankara Yükseliş Mühendislik Okulunda çeşitli mühendislik dallarında ders vermişim.

Muhterem Misafirlerimiz,

Eğitimin konusu insandır. İnsan nasıl bir varlıktır? Bizler “eşref-i mahlûkat” yani yaratılmışların içinde en şerefli olmanın sorumluluğunu taşıyoruz. Allah'ın yeryüzünde halifesi olabilecek yetenek ve meziyetlere de sahibiz.

İnsanı hayvanlardan ayıran ve faziletli kılan şu özellikler vardır;

İyi ile kötüyü ayırma,

Doğru ile yanlış ayırma,

Faydalı ile zararlıyı ayırma,

Adalet ile zulmü ayırma,

Güzel ile çirkini ayırma.

Bu beş şeyi idrak edip ayıramayan; yanlıştan, zararlıdan, zulümden yana olan, gerçekte değil görünüşte insandır. Bu sebeple eğitim büyük önem taşımaktadır.

İnsan unsuru ne kadar sağlamsa, ne kadar ahlak ve karakter sahibi ise toplum da o kadar güçlü olacaktır. Kanunlar ve nizamlar ne kadar mükemmel olursa olsun, onu tatbik edecek insanın içinde hak ve adalet sevgisi girmemişse adalet yerine adaletsizlik ve istismar hâkim olacaktır.

Müslümanlar, Allah'ın emri gereğince eğitime büyük önem vermişlerdir. Çünkü ilk nazil olan Kur'an ayeti okumayı ve öğrenmeyi emretmektedir. El-Alak suresinde “İnsana kalemle yazmayı öğreten ve ona bilmediklerini belleten O'dur.” buyrulmaktadır.

Bir hadisi şerifte ise, “Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz.” buyrulmuştur.

İslam kültüründe genellikle “öğretim”in karşılığı olarak “talim”, “eğitim”in karşılığı olarak “terbiye” kullanılmaktadır. İslam’da talim ve terbiyenin amacı; inançlı, erdemli, bilgili ve verimli insan yetiştirmektir. İslam kaynaklarındaki ortak anlayışa göre, talim ve terbiye bütün hayat boyunca devam etmelidir.

İslamiyet’in kabulünden sonra Türk toplumlarında da İslami eğitim kurumları etkili olmaya başladı. Bu alanda medreseler önemli kuruluşlardı. Buna ilaveten tekkeler, zaviyeler, loncalar, ahi birlikleri de kendilerine has eğitim faaliyetlerinde bulunuyorlardı.

Medreseler zamanla gelişerek Selçuklular ve Osmanlılar zamanında en önemli dönemlerini yaşamışlardır. Medreselerde din ve zamanın felsefe, mantık, matematik, fen bilgileri, astronomi, tarih ve coğrafya ilimleri müştereken öğretilirdi.

Değerli Kardeşlerim,

Bu gün eğitim sistemimizin durumu nedir?

19. asır ve 20. asrın ilk yarısında Türkiye’de bazı çevreler modernleşme ve batılılaşmayı bir uygarlık olarak benimsediler. Milletimizi dıştan yenemeyen düşmanlarımız, onu içten yenme yoluna yöneldiler. Eğitim sistemiyle, misyonerleriyle, kültür ajanlarıyla, fikir kirlenmesiyle devletimize, insanımızın dinine, mukaddesatına, inançlarına ve kültürüne savaş açtılar.

19. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı topraklarında, devlet idaresine ve Sultan Abdülhamid’e karşı gelen ve yabancılar tarafından yönlendirilen Batı taklitçisi, Batı’nın pozitivist zihniyetini benimsemiş Jön Türkler ve İttihat Terakkiciler de emperyalist güçlerle iş birliği içindeydiler.

Bu vahim durumu Nurettin Topçu Hocamız, “Kültür ve Medeniyet” adlı kitabında şu şekilde gündeme taşımıştı.

“Bir asırdan beri memleketimizin başta gelen derdi, medeniyet meselesidir. Birbiri ardı sıra birkaç nesil ‘Avrupa’ya benzemek için ne yapalım? Garplılaşma nasıl olmalı?’ diye uzun uzun sayıkladılar.”

O nesilleri Batı taklitçiliğine sürükleyen kuvvet, onlardaki aşağılık duygusu olmuştur. Avrupa’nın medeniyet merkezlerine tahsil için gönderilen gençlerimiz önce Batı hayranlığına kapılıyor ardından eğlence ve sefahat âlemlerinde karar kılıyorlardı.

Ellerinde “Bon pour d’orient” (Doğu âlemi için geçerli) diplomalarıyla ülkelerine dönen gençler Türkiye’de Paris’i ve sefahatini tesis gayretinde idiler.

Bu kahredici durum karşısında Prof. Remzi Oğuz Arık Bey, Paris’te karşılaştığı bu insanın “Eşref-i Mahlukat” olduğunu hatırlatıyor, şu ahlaki durumlarının bir Müslüman evladına yakışmadığını hatırlatarak, “Uyan be Anadolu çocuğu” diye haykırıyordu.

Değerli ilim adamı Prof. Mümtaz Turhan Hocamız da, “Garplılaşmanın neresindeyiz?” ve “Maarif” isimli eserinde eğitim politikalarımız hakkında önemli tespitler yapmıştır.

“Cumhuriyet döneminde de Batılılaşma zihniyeti eğitim sistemimizde etkili oldu. Öğretim müfredatlarına; kendi tarihimizi kötölemek, küçük göstermek için her şey koyuldu.”

Çocuklarımız 15 sene okudukları halde edep, iffet, hayâ ve benzeri kelimeleri duymadılar. Helal nedir, haram nedir, ahiret, hesap günü nedir çocuklarımıza öğretilmedi. Faydasız, köksüz, teorik bilgiler yerine fayda gayesine ön planda yer veren bir eğitim anlayışı uygulanmadı. Çocuklarımıza bu yüce değerler verilmeden, onlara sadece dikkat, plan ve programı öğretirseniz sonuçta dikkatli, planlı, programlı şekilde çalışan bir anarşist, bir terörist, bir soyguncu elde edersiniz.

Türkiye’de büyük bir insan gücü kaynağı var ancak sonuç Türkiye’de vasat insan tipinin yetiştirildiği ve ülke geleceği için sürükleyici, elit insan tipi yetişmesinin çok az olduğunu görüyoruz. Mevcut eğitim sisteminin yetiştirdiği insan tipi sorusuna baktığımızda, Milli Eğitim’in çoğunlukla günöbirlik, araştırmayan, sorgulamayan, okumayan insan tipi yetiştirdiğini görüyoruz.

Bu durumu Şair Arif Nihat Asya Hocamız, şu şiiriyle ne güzel açıklamıştır:

Mesnevi nerededir, nasıldır divan?

Çeşmelerdir kurumuşlar şimdi.

Yolcusuz Kubbe-i Hadra’ya gelen

Şu inişler, şu yokuşlar şimdi...

Bihaber öyle ki bilmem ne yazar,

Ne okurlar, okumuşlar şimdi!

Toplum olarak önümüzde şöyle bir gerçek var. Eğitimli insan yetiştiriyoruz ama İrfan sahibi insan yetiştirmede eksikliğimiz var. İrfan olmadan toplumu ve hayatı nasıl imar edeceğiz?

Aziz Misafirlerimiz,

Batı'nın (Avrupa'nın) yozlaşmış değerlerini bir uygarlık olarak benimsemek, kişinin tüm hayatını etkileyen değerler eğitimi yönünden bir faciadır. Kendi medeniyetimizin temellerini oluşturan öz değerlerimizi, manevi değerlerimizi çocuklarımıza nasıl öğreteceğiz? Bunun sancısını çekmek durumundayız. Aksi halde bencil, kibirli ve gururundan burnunun ucunu göremeyen, hayatın gerçeklerinden kopuk, içe kapanık, hiçbir şeyden tatmin olmayan, yaradılış değerlerinin farkına varamayan, gözü vitrinlerde, yüksek katlarda ve markalarda olan, sürekli tüketerek mutlu olacağını düşünen, kendisini ve etrafını tüketen, sorun çözmek yerine sürekli problem üreten insan tipi ile karşı karşıya kalıyoruz.

Nurettin Topçu'nun belirttiği gibi, "Milletin ruhunu oluşturan eğitimidir."

Toplumsal ruhu korumanın yolu; devamlı olarak ilim öğrenme, insanların nefesine güzel fiilleri yükleme, taşıdığı yüce değerleri koruma ve faydalı işler öğrenerek bütünleme ile mümkündür.

Eğitimde kendi ruh kökümüzü, ortak dünya görüşümüzü yansıtabiliyorsak, kendi medeniyet temellerimize ait bir eğitim sisteminden bahsedebiliriz.

Temeli ahlak ve maneviyat olan bir eğitim sistemiyle, büyük ve şanlı tarihimizle iftihar eden, mazisine bağlı, anane ve örflerini muhafaza eden, her türlü taklitçilikten uzak, irfan sahibi, inançlı yeni nesiller yetiştirmek mümkün olabilecektir.

Ülkemizde böyle bir eğitim sisteminin en kâmil manada gerçekleşmesi temennisiyle, muhterem heyetinizi, sempozyuma katkıda bulunan ilim adamlarımızı saygıyla selamlıyor, teşekkürlerinizden dolayı şükranlarımı arz ediyorum.

MİLLİ EĞİTİM SEMPOZYUMU

Kapanış Konuşması

M. Recai KUTAN

Türkiye'yi merkez kabul eden ve milletimizin dünya görüşü ve değer ölçülerini esas alarak karşılaşılan sorunlara çözüm üretmeyi görev edinen Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi (ESAM) olarak, dün ve bugün düzenlemiş olduğumuz Türkiye'nin Milli Eğitim Sistemi: Dünü, Bugünü Ve Geleceği konulu Milli Eğitim Sempozyumu'nda ülkemizin mevcut eğitim sistemi değerlendirildi.

Sempozyumun açılış oturumuna siyasi parti genel başkanları görüş ve eleştirilerini dile getirdiler. Milli Eğitim Bakanı, Milli Eğitimle ilgili Bakanlığın yaptığı çalışmaları ve değişimleri anlattı. Üniversitelerimizin değerli akademisyenlerinin yanı sıra, siyasetçi, Milli Eğitim Bakanlığı yönetici ve bürokratları, eğitim sendikaları, sivil toplum kuruluşları yöneticileri, okul yöneticileri ve öğretmenler, ilim adamlarımız... Ülkemizin eğitim sorunlarını dile getirdiler.

“Milli Eğitimin Dünya Görüşü ve Müfredatı”, “Milli Eğitim ve Hayat”, “Öğretmen-Öğrenci İlişkileri”, “Din Eğitimi”, “Mesleki Eğitim”, “Sınavlar” gibi konular ele alınmıştır. Konuşmacılar altı oturumda sunulan 18 tebliğ ile çözüm önerilerini dile getirdiler. Sunulan tebliğler, yapılan yorum ve katkılar kitap halinde yayınlanarak kamuoyunun bilgisine ayrıca sunulacaktır.

Üzerinde durulan hususlar ile çözüm önerilerinin bir kısmını maddeler halinde sizlerle paylaşmak istiyorum.

Fertlerin eğitimi her toplum için hayati öneme sahiptir.

Bir milletin en büyük gücü eğitilmiş insan gücüdür.

Milletin dünya görüşü ve değer ölçülerini yansıtan esaslara göre eğitilmiş fertler, milli değerlerini harekete geçirerek ülkenin kaynaklarını verimli kullanırlar.

Milli değerlerle bilgiyi birleştiren eğitilmiş fertler, sosyal hayatta yardımlaşma ve dayanışmayı artıran ortak paydaları öne çıkarırlar, toplum ile devletin bütünleşmesine ortam hazırlarlar.

- Toplumumuz fertlerin eğitimine önem verdiği dönemlerde iktisadi ve sosyal gelişme hızlı olmuş; toplumsal yardımlaşma ve dayanışma artmış ve devlet güçlenmiştir.
- Fertlerin eğitiminin ihmal edildiği ve eğitim sisteminin bozulduğu dönemlerde iç çatışmalar artmış ve devlet zayıflamıştır.
- Bugünkü Milli Eğitim sistemimiz ülkemizin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmıştır. Milletimizin ortak dünya görüşü ve değer ölçülerini yansıtmamaktadır.
- Bu çelişkili eğitim sistemiyle erdemli bir toplum inşa edemeyiz, güçlü bir devlete sahip olmamız mümkün olmaz.
- Bugün Türkiye'nin bir numaralı meselesi, milletimizin değer ölçülerine dayalı "Hak Merkezli Yeni Bir Milli Eğitim Sistemini" geliştirmek ve uygulamaya koymaktır.
- Türkiye, bugün sahip olduğu tarihi müktesebatı, ulaştığı bilgi düzeyi ve deneyimlerine dayanarak yepyeni bir Milli Eğitim sistemi geliştirebilir.
- Milletimizin dünya görüşü, ortak değer ölçüleri ve günümüzün gelişmeleri göz önünde bulundurularak geliştirilen yeni bir eğitim sistemi ile ülkemiz bu açıdan coğrafyamızda örnek ve önder ülke haline gelebilir.
- Bu günkü eğitim sistemi, derslere önem vermekte, öğrenciyi ihmal etmektedir.

Yukarıdaki tespitlerden sonra, bu sempozyumda öne çıkar öneriler şunlardır:

- Yeni eğitim sistemi öğrenciyi merkeze almalıdır.
- Alternatif okul modelleri geliştirmeye ihtiyacımız vardır.
- Öğrencinin yeni şeyler bulma ve keşfetme yeteneklerini geliştirmeliyiz.
- Eğitim, öğrencinin heyecan, araştırma ve sorun çözme kapasitesini geliştirmelidir.
- Eğitim, gençlerimizde yenilik yapma azim ve gayretlerini geliştirmeli ve sorunlara ilmi çözüme arayışını özendirilmelidir. Taklitçilikle bir yere varılmayacağı bilinmelidir.
- Kurtarıcı beklemekle vakit geçirmemeliyiz. Kendi kabiliyet ve imkânlarımızı kullanarak karşılaşılan sorunlara çözüm üretme yetenekleri geliştirmelidir.
- Okulları terbiye mekânları haline getirmeliyiz.
- Okul öğrencilere adaleti, şefkati, merhameti ve sorun çözmeyi öğretmelidir.
- İyi okul; zayıf ve imkânları sınırlı olan öğrencileri desteklemeli. Okullar öğrencilerin içini boşaltmamalı, onların azim ve iradesini geliştirmelidir.

- Öğretmen yeterli, güvenilir ve etkileyici olmalıdır. Okul kültürü geliştirmede öğretmen aktif rol almalıdır.
- Lider ve etkileyici öğretmenin inancı, düşüncesi, söylem ve eylemi arasında çelişki olmamalıdır.
- Farklılıkları keşfeden ve farklı yaklaşımları ileri süren öğretmen desteklenmelidir.
- Yöneticiler ve öğretmenler eğitim konusunda aynı derecede önemlidir.

ESAM olarak Milli Eğitim Sempozyumunu 4 yıl aşamalı olarak yapmayı planlamış bulunuyoruz. Yapmış olduğumuz bu ilk sempozyum bir tespit mahiyetinde, eğitimde genel yapımızı ortaya koymaya yöneliktir.

Bu iki gün boyunca gerek tespitler gerekse çözüme yönelik çok değerli fikirler paylaşıldı. Önümüzdeki yıllarda elde ettiğimiz kıymetli fikirlerden hareketle daha detaylandırılmış çalışmalara ihtiyaç olacaktır. Teori, yöntem ve uygulama süreçleriyle ilgili daha tematik konuları ele alarak kendi müktesebatından hareketle, ülkemizin sağlıklı bir Milli Eğitim Politikası oluşturmasına katkı sağlamayı gaye edinmiş bulunuyoruz.

Sempozyuma iştirak eden başta değerli ilim adamlarımız olmak üzere herkese şükranlarımı arz ediyorum.